

ผลกระทบของสงครามต่อต้านการก่อการร้าย : กรณีศึกษาการโจมตีอัฟกานิสถานปี 2001

เหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายน ค.ศ. 2001 นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในประวัติศาสตร์โลกยุคใหม่ ที่ไม่เพียงแต่สร้างความสูญเสียครั้งใหญ่ให้กับสหรัฐอเมริกา แต่ยังกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายความมั่นคงทั่วโลก เหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การเปิดฉาก “สงครามต่อต้านการก่อการร้าย” ที่มีอัฟกานิสถานเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติการทางทหารอันยืดเยื้อยาวนานนับสิบปี โดยมีเป้าหมายเพื่อปราบปรามกลุ่มอัลกออิดะห์และรัฐบาลทอลิบานที่ให้ที่พักพิงแก่ผู้ก่อการร้าย แม้สงครามจะจบลงในทางรูปธรรมเมื่อสหรัฐฯ ถอนกำลังในปี 2021 แต่ผลกระทบที่หลงเหลือไว้มองว่าส่งผลลึกซึ้งทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

วินาศกรรม 9 กันยายน 2001

จุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 เครื่องบินพาณิชย์ 3 ลำถูกจี้และนำพุ่งเข้าชนอาคารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ทั้งสองหลังในมหานครนิวยอร์ก และอาคารกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา โดยมีเครือข่ายผู้ก่อการร้าย “อัลกออิดะห์” เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง เหตุการณ์ดังกล่าวนับเป็นการโจมตีที่รุนแรงและสร้างความสูญเสียมากที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของสหรัฐฯ ทั้งในแง่ของชีวิตผู้คนและความเสียหายทางโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งยังสร้างความตกใจและหวาดกลัวแก่คนทั้งโลก

การตอบโต้ของสหรัฐฯ

หนึ่งเดือนหลังเกิดเหตุวินาศกรรมดังกล่าวสหรัฐฯ ไม่รอช้านำกองทัพอากาศสหรัฐฯ ร่วมกับอังกฤษและแคนาดา รวมทั้งประเทศยุโรปบางประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การนาโต เข้าโจมตีอัฟกานิสถานทางอากาศโดยปฏิบัติการที่มีชื่อว่า Operation Enduring Freedom – OEF โดยมุ่งโจมตีไปที่บริเวณสูงเพราะเชื่อว่า ‘อุซซามะ บิน ลาดิน’ ผู้นำกลุ่มก่อการร้ายอัลกออิดะห์หลบซ่อนอยู่ จุดประสงค์หลักของการโจมตีมี 2 ประการ คือ

1. ฆ่าตัวอุซซามะ บิน ลาดิน และพรรคพวกมาลงโทษดำเนินคดีเพราะเชื่อว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 ที่เกิดขึ้น เนื่องจากการเจรจาอย่างสันติไม่เป็นผล

2. เพื่อโค่นอำนาจรัฐบาล ‘ทอลิบาน’ เนื่องจากไม่ยอมส่งตัวบิน ลาดิน ให้ทางสหรัฐฯ และเพื่อยุติบทบาทของอัฟกานิสถานภายใต้รัฐบาลทอลิบาน ในฐานะที่เป็นค่ายฝึกบุคลากรที่เตรียมส่งไปทำการก่อการร้ายที่ต่าง ๆ

การโจมตีดำเนินไปอย่างรุนแรงและเข้มข้นโดยการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ และพันธมิตรอย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 1 สัปดาห์ ส่งผลให้ประเทศอัฟกานิสถานประสบความสูญเสียเป็นอย่างมาก ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต บ้านเรือนถูกทำลาย ขาดแคลนอาหารและยารักษาโรค ทั้งต้องหลบหนีการโจมตีด้วยระเบิดที่โหมกระหน่ำอย่างไม่หยุดยั้ง

การสังหาร “บินลาดิน” สำเร็จ สงครามถึงจุดจบ ?

สหรัฐฯ ประสบความสำเร็จในการไล่ล่าตัวบินลาดินในเดือนพฤษภาคม 2011 เมื่อหน่วยปฏิบัติการพิเศษนาวิกโยธินของสหรัฐฯ บุกเข้าโจมตีที่พักของเขาในพื้นที่ตอนเหนือของประเทศปากีสถาน และสังหารเขาได้สำเร็จ เหตุการณ์นี้ถูกมองว่าเป็นหมุดหมายสำคัญที่สะท้อนถึงความคืบหน้าในการดำเนินสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้หลายประเทศพันธมิตร รวมถึงกองกำลัง ISAF เริ่มวางแผนยุติบทบาททางทหารในอัฟกานิสถาน โดย ISAF ได้สิ้นสุดภารกิจลงก่อนที่แผนการถ่ายโอนอำนาจด้านความมั่นคงจะแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2014 ในด้านนโยบายของสหรัฐฯ ประธานาธิบดีบารัค โอบามาได้ประกาศความตั้งใจที่จะถอนกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถานภายในสิ้นปีเดียวกัน

แม้จะมีการลดจำนวนกำลังพลลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ยังคงมีทหารสหรัฐฯ กว่า 10,000 นายปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ต่อไป การถอนกำลังทหารโดยสมบูรณ์เกิดขึ้นในช่วงปลายเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2021 ภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดีโจ ไบเดน นับเป็นจุดสิ้นสุดของการแทรกแซงทางทหารของสหรัฐฯ ในอัฟกานิสถานที่ดำเนินมาอย่างยาวนานเกือบสองทศวรรษ

ผลกระทบของสงคราม

แม้การยุติปฏิบัติการทางทหารอย่างเป็นทางการในอัฟกานิสถานโดยสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 2564 จะเป็นสัญลักษณ์ของการสิ้นสุดสงครามที่ยืดเยื้อมาเกือบสองทศวรรษ แต่มรดกที่ทิ้งไว้เบื้องหลังกลับเป็นวิกฤตการณ์ทางมนุษยธรรมและบาดแผลทางสังคมอันลึกซึ้ง ความขัดแย้งดังกล่าวได้ส่งผลกระทบอย่างแสนสาหัสต่อพลเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นประชากรที่เปราะบางที่สุด

จากรายงานขององค์การสหประชาชาติในปี 2561 ได้ฉายภาพความสูญเสียอันน่าสะเทือนใจ โดยตลอดระยะเวลาหนึ่งทศวรรษ มีเด็กและเยาวชนในอัฟกานิสถานต้องตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจนเสียชีวิตหรือบาดเจ็บมากกว่า 20,000 คน เฉพาะในปีเดียวกันนั้น มีเด็กเสียชีวิตสูงถึง 927 ราย ขณะที่เด็กอีกกว่า 3.7 ล้านคนต้องออกจากระบบการศึกษา และประชากรกว่า 1 ล้านคนต้องกลายเป็นผู้พลัดถิ่นในประเทศ (Internally Displaced Persons)

ผลกระทบมิได้จำกัดอยู่เพียงพลเรือนชาวอัฟกันเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกองกำลังทหารต่างชาติที่เข้าร่วมปฏิบัติการ ซึ่งมียอดผู้เสียชีวิตรวมกว่า 3,500 นาย โดยเป็นทหารอเมริกันมากกว่า 2,200 นาย องค์การสหประชาชาติยังระบุเพิ่มเติมว่ามีผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์รุนแรงอีกกว่า 8,050 คน และในจำนวนผู้เสียชีวิตจากความขัดแย้งนั้น กว่า 90% เป็นเด็กที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

อาจกล่าวได้ว่า โศกนาฏกรรมของสงครามอัฟกานิสถานมิได้จำกัดอยู่เพียงความสูญเสียทางกายภาพ แต่คือการกัดกร่อนโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ทั้งในมิติการศึกษา สาธารณสุข และคุณภาพชีวิตโดยรวม ซึ่งได้ทิ้งภาระอันหนักอึ้งไว้ให้แก่ประชาชนอัฟกันที่ต้องเผชิญกับความยากลำบากต่อไป แม้เสียงปืนจะสงบลงแล้วก็ตาม

บทสรุป

โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นในอัฟกานิสถานได้ฉายภาพความจริงอันโหดร้ายว่า การยุติของสงครามไม่ใช่การสิ้นสุดของความทุกข์ทรมาน มรดกที่ทิ้งไว้คือสังคมที่ล่มสลาย ทรัพยากรมนุษย์ที่สูญเสียเปล่า และบาดแผลทางใจที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น กรณีศึกษานี้จึงเป็นเสมือนกระจกสะท้อนบานสำคัญสำหรับประเทศไทย แม้บริบทความขัดแย้งจะแตกต่างกัน แต่บทเรียนนั้นเป็นสากล

เรื่องราวของอัฟกานิสถานตอกย้ำให้เห็นว่า **สันติภาพและความมั่นคงภายในชาติคือรากฐานที่เปราะบางและล้ำค่าที่สุด**

ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อไม่ว่าจะในรูปแบบใด ล้วนมีราคาที่ต้องจ่ายด้วยอนาคตของเยาวชนและการพัฒนาของประเทศเสมอ

ดังนั้น การมุ่งแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี การส่งเสริมความสามัคคีของคนในชาติ และการลงทุนในการพัฒนาสังคมอย่างทั่วถึง จึงมิใช่เป็นเพียงทางเลือกเชิงนโยบาย แต่เป็นภารกิจที่สำคัญในการปกป้องสังคมไทย ให้รอดพ้นจากบาดแผลที่ยากจะเยียวยา ดังที่ปรากฏในอัฟกานิสถาน เพื่อให้แน่ใจว่าภายหลังจากสงครามสิ้นสุดลงจะนำมาซึ่งการเริ่มต้นใหม่อย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงการพักรบในสมรภูมิแห่งความทุกข์ยากที่ไม่มีวันสิ้นสุด

อ้างอิง

- ประทุมพร วัชรเสถียร. (2551). โลกร่วมสมัย ตอบคำถามของคนรุ่นใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์ประชา. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/344065>
- The 101 World. (2564, 18 สิงหาคม). สงครามในอัฟกานิสถาน: จุดเริ่มต้นการสิ้นสุด และราคาที่ต้องจ่าย. The 101 World. <https://www.the101.world/war-in-afghanistan/>
- สถาบันพระปกเกล้า. (2564, 26 สิงหาคม). การถอนทหารจากอัฟกานิสถาน. KPI Wiki. <https://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การถอนทหารจากอัฟกานิสถาน>